

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

24 maart 1998

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de Vlaamse vertegenwoordiging in het Europees Comité van de Regio's
Met redenen omklede motie

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de onderhandelingen in de OESO betreffende het afsluiten van een Multilateraal Akkoord over Investerings en de informatie en communicatie terzake naar het Vlaams Parlement toe

Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

Dinsdag 24 maart 1998

VOORZITTER : De heer Jef Sleenckx

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.38 uur.*

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de Vlaamse vertegenwoordiging in het Europees Comité van de Regio's

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de Vlaamse vertegenwoordiging in het Europees Comité van de Regio's.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister-president, collega's, in december 1997 heeft de Vlaamse regering haar formeel akkoord gegeven voor de voorstellen van de gewesten en gemeenschappen over de hernieuwing van de Belgische leden van het Europees Comité van de Regio's.

Mijn interpellatie hierover omvat drie elementen. Twee van die elementen hebben betrekking op de verhoudingen : enerzijds de communautaire verhoudingen die binnen de Belgische delegatie werden overeengekomen, en anderzijds de samenstelling van de Vlaamse delegatie. Het derde element betreft het voorzitterschap van het Europees Comité van de Regio's.

De regering heeft destijds meegedeeld dat de Belgische delegatie zeven Nederlandstalige leden zou tellen. Deze verhouding van zeven op twaalf lijkt op het eerste gezicht volgens de federale logica

aanvaardbaar. Wie deze zaak echter van naderbij bekijkt, stelt vast dat alvast de volgende twee jaar de Vlaamse regering eigenlijk maar vijf van de twaalf delegatieleden aanduidt. De zesde Vlaming is immers de heer Chabert, die natuurlijk het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigt. Hij zit daar dus niet als vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschap, maar als minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het lijkt mijns inziens geen twijfel dat hij daar dan ook vanuit die hoedanigheid zal handelen.

Er is echter nog meer. De optelsom van de delegatie die door de Vlaamse regering werd samengesteld, levert slechts vijf namen op : de heren Van den Brande, Suykerbuyk, Van den Bossche, De Gucht en Sauwens. De zesde is de heer Chabert. Als zevende delegatielid komt de heer Maraite op de proppen als vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschap, waardoor de Vlaamse delegatie tijdens de volgende twee jaar dus één plaats inruimt.

Met alle respect voor de Duitstaligen in dit land, moet ik toch beklemtonen dat zij deel uitmaken van het Waals Gewest. Dat ligt niet in de lijn van mijn logica, maar het is nu eenmaal zo gegroeid vanuit de staatshervorming. Het lijkt mij dan ook niet meer dan logisch dat het Waals Gewest een plaats voor hem inruimt. Dat is dus duidelijk niet gebeurd, toch niet voor de helft van de termijn. Mijnheer de minister-president, werd dit in de Vlaamse regering besproken ? Welke argumenten hebben de Vlaamse regering ertoe bewogen om de eigen delegatie gedurende de volgende twee jaar dermate in te krimpen dat we voor gemeenschapsaangelegenheden geen meerderheid meer hebben, en voor gewestaangelegenheden binnen de Belgische delegatie zelfs een minderheid vormen ?

Dan is er nog de samenstelling van de door de Vlaamse regering gevormde vijfhoekpige delegatie. Ik stel tot mijn tevredenheid vast dat werd tege-

Van Nieuwenhuysen

moetgekomen aan de door de oppositie geuite wens om deel te mogen uitmaken van de delegatie. Indien ik me niet vergis, heeft de heer De Gucht daar in 1996 nog tijdens een actuele vraag om gevraagd. Het is lovenswaardig dat op die wens werd ingegaan, ware het niet dat daarbij een loopje werd genomen met het proportionaliteitsbeginsel. Zo werd de heer De Gucht in de delegatie opgenomen. Hij is een vertegenwoordiger van de tweede grootste partij van Vlaanderen, dus is dit een logische beslissing. Maar ook de heer Sauwens, vertegenwoordiger van de vijfde partij van Vlaanderen, is van de partij : die beslissing is al veel minder logisch. Welke criteria heeft de Vlaamse regering gehanteerd, en waarom ? Dit is toch een negatie van de wil van de kiezer, en dus een weinig democratische handelwijze ? Is de regering bereid om deze vergissing recht te zetten ? Dat waren mijn specifieke vragen over de samenstelling van de Vlaamse delegatie.

Een andere aangelegenheid die ik hier wens aan te kaarten, betreft het voorzitterschap van het Europees Comité van de Regio's. Ik heb u in 1996 ook al eens over dit Comité van de Regio's geïnterpeleerd, en u zei toen dat er nood was aan een volwaardig comité dat alle regio's omvat en waarbij deelstaten, autonome gebieden en regio's worden onderscheiden door drie concrete criteria : een democratische legitimatie, een redelijk sociaal economisch draagvlak en voldoende culturele herkenbaarheid.

Ik heb niet de indruk dat de aanstelling van een minister van een stadsgewest als voorzitter van het Europees Comité van de Regio's – ook al is dat maar over twee jaar – ons ook maar één stap dichterbij onze doelstellingen brengt, integendeel zelfs. In een interview verklaarde de heer Chabert zelfs dat hij van plan is om de gemeenten sterker te betrekken bij de werking van dit comité.

Er is trouwens niet alleen het feit dat door deze aanstelling afbreuk wordt gedaan aan het streven om het comité meer gewicht te geven. Bovendien wordt dit voorzitterschap dan nog toegewezen aan een vertegenwoordiger van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit is dus andermaal een consecratie van een gewest waarin de Nederlandstaligen nog met moeite worden gedoogd, van een gewest dat het territorialiteitsbeginsel – dat ons, Vlamingen, zo na aan het hart ligt – met de voeten treedt. Dat een minister van een dergelijk gewest wordt beloofd met het voorzitterschap van het Europees

Comité van de Regio's, is mijns inziens wraakroepend.

Uw tegenkandidatuur binnen de EVP-fractie toont aan dat u het voorzitterschap van de heer Chabert niet als de ideale oplossing beschouwt. Dit is evenwel een interne EVP-aangelegenheid. Wat is het standpunt van de Vlaamse regering over het voorzitterschap van de heer Chabert ?

Mijnheer de minister-president, mijn fractie gelooft niet in de mogelijkheid om via het Europees Comité van de Regio's een betere of meer rechtstreekse toegang te krijgen tot de diverse Europese instellingen. Voor ons is de meest geschikte en realistische oplossing nog steeds een volwaardige lidstaat te worden, maar zo ver zijn we nog niet. Dossiers zoals dat van het Europees stemrecht tonen aan hoe belangrijk het is om nu reeds rechtstreekse toegang te krijgen tot het Europees niveau.

We kunnen u dan ook gedeeltelijk volgen in uw pogingen om het Vlaams regioconcept door te voeren, dit om te vermijden dat het Europees Comité van de Regio's een amalgaam van allerlei economische en administratieve entiteiten blijft of nog meer zou worden. Hoe denkt de Vlaamse regering haar eerder geformuleerde doelstelling van een selectiever samengesteld Europees Comité van de Regio's – de drie vermelde criteria voor ogen – of een senaat van de regio's alsnog te verwezenlijken ?

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : De interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen handelt over de samenstelling van de Belgische delegatie voor het Europees Comité van de Regio's, en over de rol van de voorzitter van dit comité.

De leden van het Europees Comité van de Regio's en hun plaatsvervangers worden op voordracht van de lidstaten van de Europese Unie, door de Raad met eenparigheid benoemd voor vier jaar. De lidstaten moeten de kandidaturen indienen. In België is dit reeds tweemaal in samenspraak met de gemeenschappen en gewesten gebeurd. De federale regering functioneerde louter als postbus. Dit is niet in alle landen zo : zelfs in federaal ingerichte landen heeft de federale regering het laatste woord. Bij ons is dat niet zo, en de gewesten en gemeenschappen zijn tot een akkoord gekomen. Ik verschuil me dus niet achter het nepargument dat de federale regering ons een bepaalde samenstel-

Van den Brande

ling heeft opgedrongen. We hebben federale afspraken gemaakt over de kandidaturen.

De leden zijn herbenoembaar, en mogen niet gebonden zijn door een actief mandaat. Dit is al een gedeeltelijk antwoord op uw tweede vraag. Zij oefenen hun ambt volledig onafhankelijk uit, volgens artikel 198 A van het Verdrag van Maastricht. België beschikt over twaalf effectieve en twaalf plaatsvervangende leden. Zij worden aangeduid door de regeringen van de gewesten en gemeenschappen.

De ministers-presidenten van Vlaanderen, Wallonië en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beslisten op 5 juli 1993 dat de Nederlandstalige afvaardiging uit zeven leden bestaat, waarvan één lid aangewezen door de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De Franstalige afvaardiging telt vijf leden, waarvan twee leden aangewezen door de regering van de Franse Gemeenschap, twee leden door de regering van het Waals Gewest en één door de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De basisverhouding is dus zeven Nederlandstaligen en vijf Franstaligen.

De gemeenschappen en gewesten vonden de verhouding tussen de Nederlandstaligen en Franstaligen belangrijk. De Duitstalige Gemeenschap wordt vertegenwoordigd door één vast lid, dat gedurende twee jaar de plaats inneemt van een Vlaams effectief lid en gedurende de andere twee jaar de plaats van een Franstalig vast lid. Op deze manier behouden we de verhoudingen. Ieder van de twee grote taalgemeenschappen neemt de vertegenwoordiging van de Duitstaligen op zijn conto.

Deze regeling is nog steeds geldig. Op de interministeriële conferentie over het buitenlands beleid van 16 september 1997 werd beslist om deze regeling te behouden. Het is een goede regeling, omdat ze rekening houdt met het demografische belang van de Nederlandstalige en Franstalige groepen in ons land, dit volgens een verhouding van zeven tot vijf.

Tegelijk doet ze recht aan de Duitstalige Gemeenschap. Ik heb steeds en als eerste het recht van de Duitstalige Gemeenschap op een effectieve vertegenwoordiging in het Europees Comité van de Regio's verdedigd. Alleen het aantal bekijken om de verhoudingen te bepalen, is ondemocratisch. De Duitstalige Gemeenschap telt slechts 67.000 leden, maar de institutionele regeling voor deze 'minderheid' is inhoudelijk bijzonder goed.

De eerste mandaatsperiode van het Europees Comité van de Regio's liep van januari 1994 tot januari 1998. In mei 1996 besliste de Vlaamse regering op mijn voorstel om de afvaardiging van Vlaanderen aan te passen aan de nieuwe politieke situatie die was ontstaan door de verkiezingen van 1995. Ook de Franstaligen wijzigden hun afvaardiging.

De tweede mandaatsperiode van het Comité van de Regio's startte in januari van dit jaar, en loopt tot januari 2002. Zoals elke lidstaat moest ook België een nieuwe afvaardiging voordragen aan de Raad van Ministers. De Vlaamse regering besliste hierover op 18 november 1997 en nam hierbij dezelfde beginselen als in 1996 in acht. Ze koos dus voor continuïteit.

We maakten de niet-evidente keuze om ook de oppositie in de Vlaamse afvaardiging op te nemen. De Franstaligen huldigden dit principe niet. Ik vond het zinvol om vertegenwoordigers van de oppositie op te nemen in dit orgaan, maar dit was niet verplicht. Sommige fracties drukten hun interesse uit voor het Europees Comité voor de Regio's, andere fracties geloofden er absoluut niet in. De heer Van Nieuwenhuysen herhaalde daarnet zijn standpunt en dat van zijn fractie, wat zijn goed recht is. Bij de samenstelling van de delegatie heeft de Vlaamse regering de continuïteit en de door de fracties uitgedrukte interesse als parameters gehanteerd.

Over de rol van het voorzitterschap bestaan een aantal misverstanden. Deze hebben niet de consequenties die de heer Van Nieuwenhuysen eraan toeschrijft. Het Europees Comité van de Regio's is een orgaan van de EU. De agenda en de samenstelling ervan worden grotendeels bepaald door zijn opdracht: het uitbrengen van advies over voorstellen van Europese wetgeving en actieplannen in domeinen die bij verdrag zijn bepaald en van bijzonder belang zijn voor de regionale en lokale overheden. Het Europees Comité van de Regio's beschikt dan ook niet over zoveel ruimte om eigen initiatieven te nemen in het wetgevend proces van de EU. Zijn actieradius beperkt zich tot het wetgevend proces. Het Europees Comité van de Regio's heeft noch de opdracht, noch het budget om bijvoorbeeld interregionale samenwerking te bevorderen of om regionale congressen en studiedagen te organiseren. Het heeft per definitie een institutionele rol. Binnen de EU speelt het een belangrijke rol bij het behartigen van de regionale en lokale belangen in het interne beslissingsproces van de EU.

Van den Brande

Het verschilt dan ook grondig van de Vereniging van Regio's van Europa, waarvan ik de voorzitter ben. Dit is een representatieve politieke beweging van regio's uit heel Europa, die gestalte geeft aan het regionalisme. De VRE bepaalt mee de Europese agenda en maakt werk van de uitvoering van Europese beleidsmaatregelen, in het bijzonder voor het regionale beleid, het werkgelegenheidsbeleid en de samenwerking met partners uit Centraal- en Oost-Europa ter voorbereiding van de uitbreiding van de EU. Ook het geografische actievelid verschilt dus van dat van het Europees Comité van de Regio's.

De voorzitter van het Europees Comité van de Regio's is een primus inter pares. Zoals alle andere leden van het comité oefent hij zijn mandaat op een onafhankelijke wijze uit. Hij roept de plenaire vergadering samen. Hij wijst, na het Bureau te hebben gehoord, de bevoegde commissies om adviezen uit te brengen, aan. Samen met het Bureau organiseert hij de werkzaamheden van het comité, dat hij ook vertegenwoordigt. De heer Dammeyer werd recent verkozen tot voorzitter van het Europees Comité van de Regio's, en niet de regio Noordrijn-Westfalen. Voor het tweede deel van de zittingsperiode van het comité kan geen gewest, stad of regio worden aangeduid als voorzitter. Dat is een zeer belangrijk onderscheid.

Het Europees Comité van de Regio's streeft naar een evenwicht tussen regio's en steden. De heer Chabert zal het voorzitterschap tijdens de tweede periode opnemen namens de stedelijke regio Brussel. Dit kan helemaal niet worden gezien als een verdere uitbouw van Brussel als derde gelijkwaardig gewest, integendeel zelfs. De mogelijkheid bestond om na minister Dammeyer van Noordrijn-Westfalen, een stedelijke vertegenwoordiger aan te stellen. Ik zie daar geen graten in.

Ten slotte vind ik het prima dat een Nederlandstalige persoon gedurende twee jaar het Europees Comité van de Regio's zal voorzitten. Dit zal ervoor zorgen dat er meer Nederlands wordt gesproken dan bij een Spaanse of Griekse voorzitter. Daar kan echter geen enkele institutionele consequentie aan worden verbonden.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister-president, u zegt dat de voorzitter van het Europees Comité van de Regio's geen zitting heeft

als vertegenwoordiger van zijn regio, en dat zal wel zo zijn. Maar men kan dat feit toch ook niet volledig wegcijferen.

Het zou niet zo slecht zijn dat de heer Chabert die positie bekleedt, omdat hij meer een vertegenwoordiger van een stadsgewest is dan van een regio. Ik dacht dat het streven van de Vlaamse regering er onder meer in bestond om het Europees Comité van de Regio's om te bouwen tot een vergadering die bestaat uit een grotere selectie van regio's die beantwoorden aan de drie opgesomde criteria. Uw argumentatie is dus maar een magere troost.

Voor de samenstelling van het Europees Comité van de Regio's hanteert u een vreemde vorm van wiskunde. U interpreteert de verhoudingen op een vreemde manier. In uw ogen heeft de Duitse Gemeenschap het recht vertegenwoordigd te zijn in het comité, en dat ontken ik niet. Ik blijf er echter bij dat die plaats moet worden ingeruimd door het Waals Gewest, omdat het territorium van de Duitstalige Gemeenschap daarbij wordt ingedeeld. Het resultaat is in ieder geval dat we binnen de Belgische delegatie geen meerderheid hebben voor gemeenschapsaangelegenheden, omdat we maar met 6 op 12 mensen zijn. Voor gewestaangelegenheden vormen we zelfs een minderheid binnen de Belgische delegatie.

Minister-president Luc Van den Brande : In dit comité is er helemaal geen sprake van een onderscheid tussen gemeenschappen en gewesten.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Dat klopt, maar Vlaanderen weegt niet zwaar door in de Belgische delegatie.

Minister-president Luc Van den Brande : In de eerste periode zijn de verhoudingen als volgt : vijf plus een plus een plus vijf. In de tweede periode zijn er zes plus een plus een plus vier. Dat zorgt in alle gevallen voor een volledige en volwaardige vertegenwoordiging van de Nederlandstaligen. In de tweede periode zijn er dus zeven Nederlandstaligen, waarvan zes Vlaamse vertegenwoordigers en één Brusselse ; één vertegenwoordiger van de Duitstalige gemeenschap ; en vier vertegenwoordigers van het Waals Gewest. Dat is toch in orde ?

Gisteren had ik op het Uitgebreid Bureau de gelegenheid om de aandacht te vragen voor een mogelijke vereniging van regionale parlementen. Er zou in een rotatie worden voorzien, waardoor elk parlement op zijn beurt de Belgische vertegenwoordiger kan zijn. Het Vlaams Parlement, de Franse

Van den Brande

Gemeenschapsraad, de Waalse Gewestraad, de Duitstalige Gemeenschapsraad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad zullen dan ieder voor hun deel worden meegerekend.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Daarover was toch discussie ?

Minister-president Luc Van den Brande : Ik ben heel tevreden met de in afspraak met de andere gemeenschappen en gewesten gehanteerde verhoudingen.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Die zaak was gisteren in het Bureau toch het voorwerp van discussie ? De heer Suykerbuyk heeft daar een opmerking over gemaakt.

Misschien is de samenstelling van de Belgische delegatie goed, maar ik heb toch nog een opmerking. U uit uw bekommernis over de democratische vertegenwoordiging van 60.000 Duitstaligen. Blijkbaar geldt die bekommernis niet als het gaat om de vertegenwoordiging van een half miljoen kiezers. Dat vind ik eigenaardig.

Minister-president Luc Van den Brande : Binnen de Belgische delegatie zijn de Vlamingen en Nederlandstaligen goed vertegenwoordigd. U hebt al meermaals gezegd de zin van dit comité niet in te zien, en die mening respecteer ik. Voor mij is de continuïteit echter erg belangrijk. Hier werd dan ook rekening mee gehouden bij de samenstelling.

Ik blijf bij mijn standpunt dat het Europees Comité van de Regio's moet evolueren naar een kamer of senaat van de deelstaten, als die tenminste voldoen aan de opgesomde criteria. Het huidig comité vormt daarvoor een eerste stap. Het heeft een aantal positieve punten, maar kan niet de volledige weerspiegeling zijn van grondwettelijk vastgelegde deelgebieden in Europa die voldoen aan de rechtstreekse democratische vertegenwoordiging. Hiermee doel ik uiteraard op eigen parlementen. Die deelstaten hebben een eigen draagvlak en kunnen als een homogeen gebied worden beschouwd. In dat opzicht ben ik dus zeker niet van mening veranderd.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Er zijn nog wel een aantal andere instellingen waarvan we het nut niet inzien, maar waarin we ons toch proberen te laten vertegenwoordigen. We willen immers ons democratisch controlerecht uitoefenen. Dat geldt dus ook voor het Europees Comité van de Regio's.

Minister-president Luc Van den Brande : Het Europees Comité van de Regio's is als adviesorgaan een schakel in een aantal besluitvormingsprocessen. Dit werd vastgelegd in de verdragen van Maastricht en Amsterdam. Het gaat dus niet om een democratisch controleorgaan zoals een echt parlement. Het speelt een eigen rol in de interne besluitvorming van de Europese Unie.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van Nieuwenhuysen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de onderhandelingen in de OESO betreffende het afsluiten van een Multilateraal Akkoord over Investeringen en de informatie en communicatie terzake naar het Vlaams Parlement toe

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Verwimp tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de onderhandelingen in de OESO betreffende het afsluiten van een Multilateraal Akkoord over Investeringen en de informatie en communicatie terzake naar het Vlaams Parlement toe.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, sinds mei 1995 onderhandelen de 29 lidstaten van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling over een Multilateraal Akkoord over Investeringen. De bedoeling van dat MAI is de bescherming en de vrijheid van internationale investeringen te vergroten.

Verwimp-Sillis

De geringe deelname van de maatschappelijke actoren aan de voorbereiding van het MAI heeft geleid tot een bijzonder eenzijdige ontwerp tekst. De tekst dient enkel de belangen van de internationale zakenwereld. Het MAI plaatst de rechten van investeerders ver boven die van landen, gemeenschappen en burgers. Onderhandelaars bevestigen dat het MAI in zijn huidige vorm strijdig is met internationale afspraken die OESO-landen eerder onderschreven.

Het MAI houdt bijvoorbeeld geen rekening met relevante internationale akkoorden zoals de Verklaring van Rio en Agenda 21, de VN-richtlijnen voor consumentenbescherming, de uitgangspunten en regels over restrictieve handelspraktijken die de UNCTAD goedkeurde, en het Globale Actieplan van Habitat. Voorts is het MAI niet in overeenstemming met de OESO-afspraken om het economisch, sociaal en milieubeleid op elkaar af te stemmen. Het MAI lijkt bedrijven ook te ontslaan van de verantwoordelijkheden uit de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de OESO.

Dit is onaanvaardbaar. Er moet een ander verdrag inzake investeringen worden uitgewerkt. Die overeenkomst moet een aantal beginselen bevatten die nu eigenlijk al op papier staan. Ik lees enkele stukken voor.

'De vooruitgang die door de multinationale ondernemingen werd bereikt, kan leiden tot een te grote concentratie van de economische macht en kan aanleiding geven tot conflicten met de doelstellingen van nationale beleidskeuzes. De positieve bijdrage die de multinationale ondernemingen aan de economische en sociale vooruitgang kunnen leveren, moet worden aangemoedigd. De lidstaten geven hun volledige steun aan de inspanningen van de ontwikkelingslanden om het welzijn van alle volkeren te verbeteren.

Elke staat heeft binnen zijn rechtsgebied het recht de voorwaarden van de werking van de multinationale ondernemingen wettelijk vast te stellen. De ondernemingen moeten rechtstreeks rekening houden met de doelstellingen van de lidstaten. Ze moeten in het bijzonder rekening houden met de prioriteiten van die landen inzake economische en sociale vooruitgang, bescherming van het leefmilieu en van de belangen van de consumenten, het scheppen van banen en de technologieoverdracht. In elk land waar ze actief zijn, moeten de multinationale ondernemingen ernstig rekening houden met de individuele capaciteiten, zonder te discrimi-

neren op basis van nationaliteit, onder voorbehoud van bijzondere nationale voorschriften terzake.

De ondernemingen moeten de nodige informatie verschaffen voor het juist bepalen van de belastingen die op hun activiteiten worden geheven, met inbegrip van de inlichtingen over hun activiteiten in andere landen. Ze moeten zich ervan weerhouden gebruik te maken van de bijzondere mogelijkheden waarover ze beschikken om de grondslag te wijzigen waarop de leden van de groep worden belast. Ze moeten de voorspelbare gevolgen van hun activiteiten voor het leefmilieu en de gezondheid evalueren, en er rekening mee houden. Ze moeten zo handelen dat hun activiteiten bijdragen tot de ontwikkeling van de nationale mogelijkheden op wetenschappelijk en technologisch vlak, en tot de verbetering van de innovatiemiddelen in het gastland.'

De auteur van deze tekst is de OESO zelf in haar 'Krachtlijnen van de OESO voor Multinationale Ondernemingen'. Het gaat hier om twee OESO-documenten betreffende investeringen en methodes van multinationale ondernemingen. Het eerste is een soort van gedragscode voor de ondernemingen. Dit is niet bindend en zal dat blijkbaar ook nooit worden. Het tweede, het MAI-project, bepaalt de verplichtingen van de staten ten aanzien van de multinationale ondernemingen. Dit zal wel bindend zijn.

Het MAI is eenzijdig omdat het investeerders enkel rechten geeft, en ze geen plichten oplegt. Het verdrag is nadelig voor de staten en hun inwoners. Het is de uiting van de almacht van het geld, en tast onze fundamentele rechten aan. Landen die het MAI ondertekenen, moeten internationale investeringen de grootst mogelijke vrijheid en bescherming bieden. Investeerders worden echter niet gebonden door bijkomende internationale gedragsregels, bijvoorbeeld inzake sociale en milieunormen.

Dat het MAI verstrekkende gevolgen heeft en eenzijdig is, blijkt uit de hoofdlijnen en belangrijkste principes van het akkoord: nationale behandeling, non-discriminatie, geen beperkingen, strenge uitstapregeling, ruime definitie van het begrip 'ontei-gening', juridisch verhaal voor bedrijven, ruime definitie van het begrip 'investering' en afwezigheid van bindende bepalingen voor investeringen.

De ontwikkelingslanden, die niet aan de onderhandelingen deelnemen, vrezen dat het MAI als blauwdruk zal dienen voor een globaal investeringsakkoord. Meer nog, zij vrezen dat buitenland-

Verwimp-Sillis

se investeringen in de toekomst afhankelijk zullen worden gemaakt van een ondertekening van het MAI. Op die manier zou het MAI uitdeinen tot een wereldwijd akkoord zonder dat er ooit wereldwijde onderhandelingen plaatsvonden.

Het is duidelijk dat het MAI enorme economische, sociale, culturele en milieugevolgen zal hebben. Het MAI zal de mogelijkheid van regeringen beperken om investeringen te richten naar het algemeen belang. Het zal de controle over investeringsbeslissingen nog meer in handen geven van bedrijven die daarover geen enkele verantwoording verschuldigd zijn, behalve dan aan hun grootste aandeelhouders.

Door de rechten en vrijheden van investeerders te verhogen, zal het MAI de mobiliteit van investeringen vergroten en de neerwaartse druk op sociale en milieunormen doen toenemen. In een democratisch bestel zoals het onze is het onaanvaardbaar dat over zulk een belangrijke internationale overeenkomst geen parlementair – laat staan een breed maatschappelijk – debat werd gevoerd. Als straks het MAI ter ratificatie in het parlement voorligt, zal het te nemen of te laten zijn. Ook de heer Dielens heeft dit al vaak aangeklaagd.

Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van 26 juni 1997 blijkt dat de minister-president nogal gerust is over de consequenties van dit akkoord voor Vlaanderen. Wie durft zijn optimisme delen als men de onrust in de financiële wereld merkt bij de toenemende mobiliteit van kapitaalstromen op de beurs ?

In zijn antwoord zegt de minister-president eveneens dat het toepassingsgebied wordt beperkt door het indienen van reserves, en dat Vlaanderen een eigen inbreng heeft. In de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden rijst bij de goedkeuring van een verdrag telkens weer de wreevel over het voldongen feit. De akkoorden zijn te nemen of te laten, en het parlement heeft absoluut geen inbreng.

Ik heb dan ook enkele concrete vragen voor de minister-president. Welke landen hebben welke reserves ingediend na kennisname van de hoofdlijnen en de belangrijkste principes van het akkoord ? Welk gevolg werd daaraan gegeven ? Zijn die reserves bij hun aanvaarding uitdovend dan wel blijvend aanvaard ? Welke reserves heeft België ingediend, met welk gevolg, en over welke periode ? Gaat het om tijdelijke of blijvende reser-

ves ? Wat zijn de concrete resultaten van de eigen Vlaamse inbreng in de onderhandelingen ? Hoe verloopt de inbreng van de andere dan de 29 OESO-landen ? En hoe zit het met de informatie aan en de communicatie met de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Parlement over deze belangrijke overeenkomst ?

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Alvorens een antwoord te geven op de concrete vragen van mevrouw Verwimp, wil ik het MAI en de hiermee verbonden onderhandelingen in een ruimer kader schetsen. Dit biedt ons de mogelijkheid om een aantal stellingnames waar nodig te corrigeren of, beter gezegd, te nuanceren. Ik heb trouwens reeds een omstandig antwoord gegeven op uw schriftelijke vraag van 26 juni 1997 over de toenmalige stand van zaken. Ter verduidelijking vat ik dit antwoord even samen.

De onderhandelingen over de totstandkoming van het MAI binnen het kader van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, zijn sinds eind mei 1995 aan de gang. Gezien de complexiteit van dit dossier werden de onderhandelingen in mei 1997 voor één jaar verlengd. Naast de 29 OESO-lidstaten nemen immers ook nog vijf waarnemers deel aan de onderhandelingen : Argentinië, Brazilië, Chili, Hongkong en dus China, en de Slowaakse Republiek. De onderhandelingen zouden tegen eind april 1998 worden afgerond.

Of deze nieuwe deadline daadwerkelijk zal worden gehaald, is op dit moment nog niet zeker. De informatie die ons thans vanuit verschillende hoeken bereikt, is dat er geen ondertekening zal plaatsvinden, maar dat de werkzaamheden waarschijnlijk worden verlengd. De huidige teksten zijn dus voorlopig, en op basis daarvan vervolg ik mijn antwoord.

De internationale reglementering inzake buitenlandse investeringen berust op een netwerk van honderden bilaterale akkoorden over de promotie en bescherming van investeringen. De verdragen met Cyprus en Georgië die vandaag op de agenda van deze commissie staan, zijn daar voorbeelden van. Deze bilaterale verdragen worden ingegeven door de wens van de geïndustrialiseerde landen om een verdragsrechtelijke bescherming te bieden aan hun investeerders in landen waar de wetgeving in een onvoldoende bescherming voorziet tegen allerlei risico's.

Van den Brande

De context van het multilateraal investeringsverdrag is totaal verschillend. Het hoofddoel is niet zozeer een verdragsrechtelijke bescherming, maar is gemotiveerd door een niet-discriminatoire markttoegang en een gelijke behandeling van de buitenlandse investeerders, dit naar analogie met de afspraken binnen de Wereldhandelsorganisatie over de vrijmaking van de internationale handel. U herinnert zich waarschijnlijk nog de discussie daarover in dit parlement.

Het ontwerpakkoord omvat alle soorten investeringen die uitgaan van de aangesloten landen. Het gaat hier onder meer over de creatie van cross-borderbedrijven, de activiteiten van reeds bestaande ondernemingen die eigendom zijn van buitenlandse ondernemingen of er door worden gecontroleerd, portfolio-investeringen en immateriële activa. Alle economische sectoren, in de breedste zin van het woord, kunnen onder het toepassingsgebied vallen.

Naast liberalisering en bescherming wordt er ook over een aantal zogenaamde special topics onderhandeld, zoals investeringsstimuli, het tijdelijk verblijf en tewerkstelling van investeerders en buitenlands kaderpersoneel, privatiseringen en monopolies. Milieu- en arbeidsaangelegenheden en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen nemen ook een belangrijke plaats in de onderhandelingen in, evenals de zogenaamde Regional Economic Integration Organisations-clausule waarover ik het straks zal hebben.

Het MAI moet compatibel zijn met andere internationale akkoorden. Dit betekent dat het MAI geen verplichtingen mag opleggen die indruisen tegen verplichtingen die voortvloeien uit andere internationale overeenkomsten.

In de preambule van het laatst beschikbare ontwerp van verdrag van 14 februari 1998 wordt expliciet verwezen naar het concept duurzame ontwikkeling, zoals gestipuleerd in de Verklaring van Rio en Agenda 21. Verder wordt in de preambule ook verwezen naar het commitment van de partijen in de Verklaring van Kopenhagen na de wereldconferentie voor sociale ontwikkeling en het behoud van de internationaal erkende arbeidsnormen, waarbij de Internationale Arbeidsorganisatie expliciet wordt vermeld als het bevoegd orgaan om deze zaken wereldwijd te regelen. Verder wordt in de preambule ook uitdrukkelijk verwezen naar de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

De onderhandelingen werden juist binnen het OESO-verband opgestart omwille van haar ervaring op dit vlak, onder meer via de voormelde gedragscode voor multinationale ondernemingen. De OESO ontwierp trouwens in 1967 een modelconventie voor bilaterale investeringsverdragen.

Het was van bij het begin van de onderhandelingen de bedoeling om dit akkoord open te stellen voor toetreding door alle landen. Daarom werd tijdens de onderhandelingen een actieve dialoog met niet-OESO-leden gevoerd via de onderhandelingen, regelmatig georganiseerde briefings in Parijs, en regionale meetings in Latijns-Amerika, Azië, Afrika en de Baltische Staten.

Het belang van de bestaande multilaterale overeenkomsten over de handel in goederen en diensten, wordt wereldwijd erkend. Is dit een hinderpaal of een hefboom voor de verdere ontwikkeling van andere landen? In het verlengde hiervan achtte men het tijdstip aangebroken om in de vorm van een multilateraal akkoord gelijkaardige regels voor investeringen op te stellen.

Tot op heden steunt de internationale samenwerking op het gebied van investeringen hoofdzakelijk op een groeiend netwerk van ongeveer 1.700 bilaterale investeringsakkoorden. Deze bilaterale aanpak is echter niet ideaal. Men heeft dan ook geprobeerd om meer multilaterale akkoorden te sluiten.

Zoals de meeste landen van de Europese Unie, voert België een niet-discriminerende politiek tegenover buitenlandse investeringen. Op intern vlak voorziet onze wetgeving in quasi geen discriminatie, en het beginsel van de nationale behandeling is voor ons steeds een evidentie geweest. Voor de aspecten van onze wetgeving waarvan de impact van het MAI onzeker is, worden veiligheidshalve uitzonderingen in een lijst opgenomen.

In ruil voor het engagement om de regels van het MAI te respecteren, met inbegrip van het non-discriminatiebeginsel ten overstaan van buitenlandse investeerders, zullen de verdragspartijen de vruchten kunnen plukken van een beter investeringsklimaat. Op extern vlak wordt grotere rechtszekerheid geboden aan buitenlandse bedrijven, maar ook aan Vlaamse en Belgische bedrijven die in het buitenland investeren. Dit zal leiden tot het aantrekken van nieuwe buitenlandse investeringen, en bescherming bieden aan de eigen investeerders die in het buitenland investeringen doorvoeren.

Waarom wordt er binnen de OESO over het akkoord onderhandeld? Het belang van regels

Van den Brande

over investeringen voor OESO-leden is overduidelijk : de OESO-lidstaten zijn goed voor 85 percent van alle uitgaande buitenlandse directe investeringsstromen, en voor 60 percent van alle inkomende buitenlandse directe investeringsstromen. De ervaring met de bestaande OESO-investeringsinstrumenten vormde een solide basis om de onderhandelingen te starten.

De ontwikkeling van het MAI moet niet worden bekeken als een instrument dat zal worden opgedrongen aan de Wereldhandelsorganisatie. De leden van de WHO zullen beslissen over de toekomst van de ontwikkeling van wereldwijde investeringsregels.

Het MAI bestrijkt alle economische sectoren in de brede zin van het woord. Afhankelijk van de evolutie van de onderhandelingen, en de bevoegdheden en wetgeving op EU-, Belgisch en Vlaams niveau, moet elke nieuwe uitkomst van de onderhandelingen getoetst worden aan de eigen bevoegdheden. Dit is zeker van belang voor het formuleren van eventuele uitzonderingen of reserves.

De bepalingen van het MAI zullen geen betrekking hebben op onderwerpen waarvoor het akkoord in algemene uitzonderingen voorziet, of waarvoor landenspecifieke uitzonderingen of reserves gelden. Bij deze landenspecifieke uitzonderingen krijgen de OESO-lidstaten de toelating om die wetgeving en regelgeving te handhaven die niet compatibel is met de verdragsregels.

België heeft begin december 1997 een eerste preliminaire lijst van reserves opgemaakt, waarbij ook rekening werd gehouden met een aantal Vlaamse opmerkingen. Een tweede ontwerplijst is nog in de maak. Er is geen expliciete deadline bepaald voor de indiening van de reserves. Integendeel, de meeste MAI-onderhandelaars zijn op dit moment voorstander van de invoering van een clause in het MAI. Deze clause moet garanderen dat de MAI-leden ook na de officiële beëindiging van de onderhandelingen de mogelijkheid hebben om – te goeder trouw – bijkomende uitzonderingen in te dienen. Het is een feit dat alle onderhandelaars zich in de loop van het onderhandelingsproces steeds meer bewust werden van de enorme omvang van het MAI, en van de noodzaak om degelijk onderbouwde uitzonderingen in te dienen.

Zo heeft Vlaanderen een reserve voorgesteld voor de resultaatsverbintenissen, waardoor overheidssteun kan worden voorbehouden aan investeringen

van ondernemingen die zich zullen vestigen of reeds gevestigd zijn in een lidstaat of een regio van een lidstaat, dit in het licht van de expansiewet van 1970 en het expansiedecreet van december 1993.

Ook op het vlak van cultuur heeft de Vlaamse administratie Cultuur een concreet voorstel geformuleerd. Vlaanderen wil geen uitzondering voor de audiovisuele sector alleen, maar wil een uitzondering voor alle taalgebonden culturele materies. De Belgische onderhandelaars verdedigen dan ook op onze vraag de invoering van een algemene uitzondering voor cultuur, die daardoor buiten het toepassingsgebied van het MAI zou vallen. Indien de algemene uitzondering over cultuur tijdens de onderhandelingen niet wordt aanvaard, kan een specifieke reserve worden opgenomen in de landenlijst.

De werkgroep Gemengde Verdragen heeft op 19 februari 1997 het gemengd karakter van het akkoord bevestigd. Sinds het begin van de onderhandelingen organiseert het ministerie van Buitenlandse Zaken voor de vorming van het Belgisch standpunt op geregelde tijdstippen een coördinatievergadering met alle betrokken departementen en bestuursniveaus. Ook afgevaardigden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap nemen deel aan dit overleg.

Wij staan open voor buitenlandse investeringen. Dit belet niet dat België en Vlaanderen – zoals ook in het kader van de Wereldhandelsorganisatie – het standpunt verdedigen dat een aantal minimale sociale en milieunormen dienen te worden gerespecteerd als tegenhanger van de liberalisering van handel en investeringen. De meeste landen lijken dit standpunt nu te aanvaarden. Tijdens de recente onderhandelingsronde medio februari in Parijs benadrukten de meeste delegaties dat het MAI een sterk engagement van de diverse leden moet bevatten om noch de milieunormen, noch de arbeidsnormen te verminderen om extra investeringen aan te trekken of te behouden. De verdere onderhandelingsrondes moeten uitsluitel geven over dit punt. België heeft ook, met de uitdrukkelijke steun van Vlaanderen, erop aangedrongen dat de bestaande OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen worden opgenomen in het MAI.

Welke reserves heeft België ingediend ? We hebben een voorlopige lijst van uitzonderingen opgesteld, die een vijftiental uitzonderingen bevat op het vlak van investeringshulp, tewerkstelling van buitenlanders, transport via de binnenwateren, luchttransport, maritiem transport, financiële diensten, visvangst, toerisme en andere. Deze lijst moet

Van den Brande

nog worden verfijnd en aangevuld met bijkomende voorstellen van de gewesten. Om te kunnen zorgen voor een gecoördineerd Vlaams voorstel van uitzonderingen bij het MAI, heb ik de administratie Buitenlands Beleid de opdracht gegeven het MAI juridisch te laten onderzoeken om eventuele onverenigbaarheden op te sporen. De reeds ingediende uitzonderingen van alle OESO-leden samen, beslaan drie boekdelen. Het is natuurlijk niet mogelijk om al deze uitzonderingen binnen deze commissie te bespreken.

Voor de informatie over het MAI is Vlaanderen volledig aangewezen op de informatie die het krijgt van de federale experts-onderhandelaars, die als formeel erkend en gemandateerd onderhandelaar aan de OESO-werkzaamheden deelnemen. Het valt niet te ontkennen dat door de materie van het verdrag en de interne bevoegdheidsverdeling, de federale overheid een voortrekkersrol speelt. Als het Vlaams Parlement concrete en terechte vragen stelt over informatie over deze onderhandelingen, komt dat eigenlijk neer op een vraag om meer Vlaamse bevoegdheden op het vlak van het buitenlands beleid. Ik ga daar niet verder op in, omdat dat ons te ver zou leiden.

Dit neemt niet weg dat de Vlaamse administratie het verloop van deze onderhandelingen nauwgezet blijft volgen. De Vlaamse regering zal op het juiste tijdstip het resultaat ervan al dan niet goedkeuren, en ter instemming voorleggen aan het Vlaams Parlement.

Ik kan de leden van deze commissie het meest recente ontwerp van verdragstekst overhandigen. Ik wijs u er echter op dat deze tekst geen rekening houdt met de huidige stand van de onderhandelingen en de besprekingen van februari en maart in Parijs.

Het formuleren van een aantal reserves is belangrijk. We hechten veel belang aan een goed evenwicht. We kunnen geen unilaterale ongeschakeerde vrijheid inzake investeringen poneren, wanneer het gaat om plaatsen waar de ontwikkeling van mensen centraal staat. Investeringen moeten een hefboom zijn voor duurzame ontwikkeling, en niet omgekeerd. Ik verwijs naar de besprekingen in het Europees Parlement van 27 februari. Wolfgang Kreisler Dürfler zei: '[...] the signatory countries to put pressure on developing countries so that they join the MAI'. Er is altijd een dilemma, en er kunnen steeds vragen rijzen over de democratische evoluties in landen waarmee bijvoorbeeld een bila-

terale overeenkomst werd afgesloten. Hier is de multilaterale afspraak een instrument om duurzame ontwikkeling mogelijk te maken. Op basis van die duurzame ontwikkeling moeten we nagaan wat voor ons de toegevoegde waarde is.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik dank de minister-president voor zijn omstandig antwoord. Het is evident dat er spanningen zijn tussen de doelstellingen van multinationale ondernemingen die winst willen maken, en duurzame ontwikkeling. De belangen lopen niet altijd parallel en ik hoop dat de onderhandelende partners daar voldoende aandacht aan besteden.

Vlaanderen zou om vijftien uitzonderingen vragen. Ik heb gelezen dat de Verenigde Staten er 200 vragen. We doen het eigenlijk niet slecht.

Minister-president Luc Van den Brande : In totaal werden er 1.032 reserves aangebracht.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Zijn die reserves blijvend of tijdelijk ? Ik heb begrepen dat de meeste reserves van tijdelijke aard zijn.

U hebt ook gezegd dat er minimale sociale en milieunormen moeten worden opgenomen in het MAI, en dat duidelijk de nadruk moet worden gelegd op de bindende OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Bent u niet bereid om te ondertekenen, als aan deze twee voorwaarden niet is voldaan ? Dit is ook de vraag van een groot aantal NGO's, het ACV en het ABVV. Ik heb hier een artikel uit Visie van 13 februari 1998, waarin men zegt dat het MAI teveel kapitalisme zal toelaten. In dit artikel vraagt men om niet te ondertekenen.

Ik ga ten slotte graag in op de suggestie om ons de meest recente versie van het akkoord te bezorgen.

Minister-president Luc Van den Brande : Dat laatste verzoek kan ik meteen inwilligen.

Mevrouw Verwimp, het is normaal dat we een aantal reserves hebben gemaakt. Deze reserves zijn in principe blijvend, omdat we geloven dat ze redelijk zijn. We moeten erop staan om een aantal universele en menselijke principes op de meest bindende manier in de tekst te laten opnemen. Het karakter van deze bepalingen zal bepalend zijn voor onze houding. De procedure zal waarschijnlijk niet worden afgewerkt tegen het einde van april. België

Van den Brande

moet er alles aan doen om die basisprincipes als-nog op een bindende manier in de tekst te krijgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 17.35 uur.*
